

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 12 mars 1932 kl. 11 f. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion, II: 313, angående viss ändring i sättet för länsstyrelses handläggning av ärende rörande utseende av ordförande eller ledamot i kommunal styrelse eller nämnd.

I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 313, hava hr Karlsson i Munkedal m. fl. hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådan ändring i gällande författningar, att när länsstyrelse skall utse ordförande eller ledamot i kommunal styrelse eller nämnd skall alltid länsstyrelse infordra vederbörande kommunalstämmas respektive kommunalfullmäktiges och stadsfullmäktiges förslag på personer till ifrågavarande uppdrag.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har berett dels Svenska stadsförbundet, dels Landskommunernas förbund att över motionen avgiva yttrande. Båda förbunden avstyrka motionen.

Yttranden.

Svenska stadsförbundet anför såsom skäl bl. a.

»Mot ett förverkligande av motionärernas tanke, att de kommunala representanterna skulle få förslagsrätt beträffande vissa av länsstyrelserna förordnade ledamöter eller ordförande i kommunala nämnder, torde kunna riktas den invändningen, att en sådan anordning skulle väsentligt fördröja förordnandets utfärdande. Detta vore väl av mindre betydelse vid de ordinarie mandattidernas utlöpande. Men om en ordförande i en taxeringsnämnd dör eller avgår strax före eller under årets taxeringsarbete eller en ordförandepost i en arbetslöshetskommitté måste nybesättas under en särskilt krävande arbetslöshetsperiod, kan dröjsmålet komma särdeles olägligt. Före fullmäktigesammanträdet torde ärendet få göras till föremål för beredning — det rör sig ju här icke om val i kommunallagens mening — och strängt formellt sett borde ju besvärstiden också avvaktas. Skola dessutom yttranden infordras från landsfiskal eller borgmästare, som i motionen antydes, torde den föreslagna proceduren just icke komma att utmärka sig för någon högre grad av smidighet.

Motionärerna ifrågasätta i detta sammanhang icke någon ändring i

länsstyrelsernas nuvarande rätt att utse ledamöter i kommunala nämnder, och man synes knappast med fog kunna yrka på, att vederbörande statsmyndigheter skulle betagas rätten att själva bestämma de vägar, på vilka de anse sig böra inhämta kunskap om lämpliga personer för det ena eller andra uppdraget. Den förordnande myndigheten är dock den som bär ansvaret.

Förhållandena torde visserligen växla i olika län. Men nog vill det synas, som om motionärerna väl mycket underkänna länsstyrelsernas och respektive länschefers personalkännedom. För städernas del synes motionen förutsätta borgmästaren som den ende så att säga ordinarie förmedlaren. Så pass livlig torde numera kontakten mellan länsstyrelserna och stadsförvaltningarnas ledande män av olika partier vara, att länsstyrelserna ingalunda sakna möjligheter att från skilda håll inhämta anvisningar om för uppdragen lämpliga personer.

Det framgår icke närmare av motionen, hur kommunalrepresentationens förslag skulle uppgöras. Man får väl utgå ifrån, att ett förslag exempelvis till taxeringsnämndsordförande skulle upptaga i vart fall några namn. Ett proportionellt val av personer till detta förslag är tydligen uteslutet. Namnlistorna skulle således helt kunna bestämmas av majoritetspartiet och torde i vart fall komma att huvudsakligen bestå av dess män. Antingen följer länsstyrelsen sedermera förslaget, och majoritetspartiet får sitt inflytande i den ifrågavarande nämnden ytterligare befast. Eller också går länsstyrelsen utom förslaget. Ett frångående av förslaget torde vara ägnat att medföra obehag både för länsstyrelsen, kommunalrepresentationen och de »förbigångna» och synes i vart fall icke ägnat att utjämna »motsatsställningen till de kommunalvalda ledamöterna».

Landskommunernas förbunds styrelse framhåller, »att klagomålen över den nuvarande ordningen, så vitt styrelsen har sig bekant, huvudsakligen röra sig om förordnandet av ordförande och kronans ombud i taxeringsnämnderna och om prövningsnämndernas sammansättning. I synnerhet inom vissa län synes i rätt stor utsträckning länsstyrelsens egna tjänstemän samt landsfiskaler o. d. anlitas till dylika uppdrag, även där tillgång på andra personer inom länet med erfarenheter och kunskap i hithörande frågor och tillika med bättre orts- och personkännedom icke saknas.

Att råda bot mot missnöjesanledningarna på sätt motionärerna tänkt sig torde dock knappast vara möjligt. I själva verket torde väl länsstyrelserna redan nu i icke ringa utsträckning tillämpa den metoden, att kommunala förtroendemän, jämte landsfiskaler och andra statstjänstemän, rådfrågas vid utseende av de statliga representanterna i dessa nämnder och styrelser även om detta icke sker officiellt. Ur principiell synpunkt synes det icke heller oriktigt, att, när lagstiftarna ansett, att statsintresset behöver speciellt tillvaratas i en del nämnder och styrelser genom särskilda representanter, dessa också utses av statsorgan och icke direkt

eller indirekt av kommunernas beslutande organ. Dessa äga ju redan inflytande på ifrågavarande nämnders sammansättning, då de ha att välja flertalet av ledamöterna i dessa.

Det bör icke förbises, att ett genomförande av motionärernas tankegång f. ö. med all sannolikhet skulle framkalla varjehanda irriterande slitningar och obehag. Den öppna diskussionen å stämma eller i fullmäktige angående olika personers lämplighet för det ena eller andra av de berörda uppdragen skulle säkerligen ha mindre behagliga verkningar. Ordförandens självständighet vid utövandet av sina grannliga uppgifter skulle lätt kunna äventyras, om dennes utnämning vore beroende av en större eller mindre grad av popularitet hos befolkningen. Å andra sidan är det angeläget att uppdragen ifråga icke förbehålles en speciell tjänstemannakår och utjämningen härigenom få sken av att vara påverkad av ovidkommande synpunkter. Det bör vara länsstyrelserna angeläget att genom kontakt med länets invånare sörja för att enbart kvalifikationerna för ett uppdrag är avgörande för ett förordnande.»

Utskottet delar motionärernas uppfattning i fråga om önskvärdheten av att en person, som skall anförtros uppdraget att vara statens representant i en kommunal nämnd, är väl förtrogen med ortens förhållanden, och att han även för övrigt äger sådana kvalifikationer, att han i sitt ofta mycket grannliga värv kan stödjas av ett allmänt förtroende.

Utskottet

Enligt vad utskottet har sig bekant, bruka också länsstyrelserna i allmänhet vid nyförordnande av ordförande eller ledamot i kommunala nämnder antingen under hand genom personer i ansvarsställning inom respektive orter begära förslag på för uppdraget lämplig kandidat eller ock på samma sätt inhämta upplysningar om viss persons lämplighet för ifrågavarande uppdrag. Stundom förekommer det dock, enligt vad utskottet erfarit, att den önskvärda korrespondensen mellan länsstyrelserna och de kommunala myndigheterna saknas och att besättandet av här nämnda förtroendeposter sker på förslag endast av någon tjänsteman eller enskild person, som måhända icke äger de nödvändiga förutsättningarna för att kunna föreslå den för det avsedda uppdraget mest kvalificerade och lämplige.

Utskottet vågar dock förutsätta, att länsstyrelserna, i den omfattning detta kan anses vara möjligt och lämpligt, vid besättandet av de förtroendeposter, motionärerna åsyfta, skola inhämta erforderliga uppgifter även från vederbörande kommunalmyndigheters sida.

Dels på dessa grunder, och dels med hänsyn till de såväl principiella som praktiska skäl, varmed de båda hörda kommunalförbundens styrelser motiverat sin uppfattning rörande motionärernas yrkande, finner sig utskottet icke kunna medverka till ett beslut, innebärande ett formligt

åläggande för länsstyrelserna att för tillsättandet av statens representanter i kommunala nämnder officiellt inhämta förslag från de kommunala representationerna och får således hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 mars 1932.

På utskottets vägnar:

GUST. MOSESSON.

Närvarande vid ärendets behandling i utskottet: herrar Mosesson, Lundström, Mårtensson, Persson i Grytterud, Persson i Tidaholm, Johansson i Bro,* Wittberg, Hermansson, Hammarlund* och Berg.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.